

و آسیب‌شناسی و درس‌آموزی از اشتباهات و خطاها را ضروری می‌نمود.

برای انجام این طرح و تعیین روش اجرای آن، پس از تصویب موضوع در جلسه ۸۲ هیئت مدیره انجمن مورخ ۱۴۰۲/۹/۲۹، اتاق فکری تشکیل شد تا جزئیات طرح را مشخص کنند. اعضای اولیه اتاق فکر شامل سه نفر از هیئت مدیره (آقایان مهندس قانع، دکتر نایب و این جانب) و سه نفر از پیشکسوتان آب و فاضلاب (آقایان خلیلی پیر، مهدی میدانی و خسرو رفیعی) بودند. اعضای اتاق فکر در جلسات متعددی که در طول زمستان ۱۴۰۲ و بهار ۱۴۰۳ برگزار شد بررسی‌های همه‌جانبه‌ای انجام دادند. از جمله بررسی طرح‌های مختلفی که با عنوان تاریخ شفاهی در حوزه‌های گوناگون در سال‌های گذشته در سطح کشور انجام شده است در دستور کار قرار گرفت و ویژگی‌های هر یک مشخص شد. از مهم‌ترین نمونه‌های تاریخ شفاهی می‌توان به پروژه تاریخ شفاهی هاروارد و تاریخ شفاهی ایران اشاره نمود. در این نمونه‌ها مصاحبه‌شوندگان علاوه بر ذکر خاطرات خود، به بیان نقاط قوت و ضعف عملکرد خود و یا وقایعی که به نوعی در آن مشارکت یا دخالت داشته‌اند نیز پرداخته‌اند. طبق پیگیری‌های انجام‌شده متوجه شدیم خوشبختانه شرکت آب و فاضلاب استان اصفهان با انتشار یک جلد کتاب در سال ۱۴۰۱ در رابطه با تاریخ آب و فاضلاب شهر اصفهان کار در این زمینه را شروع کرده است. همچنین شرکت آب و فاضلاب استان تهران نیز با تهیه یک مجموعه فیلم مستند ۷ قسمتی در رابطه با تاریخ آب تهران و برنامه‌ریزی برای تهیه فیلم مستند تاریخ فاضلاب تهران در این زمینه پیشگام بوده‌اند.

در ادامه لیستی از پیشکسوتان صنعت آب و فاضلاب که در تدوین و تصویب طرح تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب، راه‌اندازی شرکت‌های استانی و شکل‌گیری و شروع فعالیت آن‌ها و همچنین روند طی شده در ۳۵ سال اخیر مشارکت داشته‌اند تهیه شد. علاوه بر این اساتید پیشکسوت دانشگاه که بسترسازی علمی برای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز و ترویج و توسعه علوم و تحقیقات موردنیاز این صنعت فعالیت کرده‌اند نیز شناسایی شدند. افزون بر این‌ها، با توجه به نقش و جایگاه مشاورین، پیمانکاران و سازندگان تجهیزات مورد نیاز این صنعت، لیستی از افراد موثر در این حوزه نیز تهیه شد.

پس از تهیه لیست افراد منتخب که مقرر شد براساس اولویت سنی تماس و مصاحبه با آنان انجام شود، تهیه امکانات مالی و لجستیکی موردنیاز در دستور کار قرار گرفت. در همین رابطه جلسه‌ای با آقای دکتر امینی مدیرعامل محترم شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور در اسفندماه ۱۴۰۲ برگزار و مقرر شد روابط عمومی آب و فاضلاب استان تهران در پشتیبانی و تدارکات این

معرفی پروژه تهیه تاریخ شفاهی صنعت آب و فاضلاب ایران

دکتر مسعود تابش

استاد دانشکده مهندسی عمران، دانشکدگان فنی
دانشگاه تهران و رئیس هیئت مدیره انجمن آب و فاضلاب
ایران

برطبق مفاد اساسنامه انجمن‌های علمی، انجمن آب و فاضلاب ایران از بدو تاسیس، هر سال نسبت به شناسایی و معرفی پیشکسوتان دانشگاه و صنعت اقدام کرده است. تاکنون ۱۶ نفر از خبرگان و پیشکسوتان دانشگاه و صنعت در طی مراسمی که هم‌زمان با همایش‌های سالانه انجمن برگزار شده است تکریم و تجلیل شده‌اند. همچنین در خبرنامه ماهانه و فصلنامه انجمن (علوم و مهندسی آب و فاضلاب) نیز صفحه مستقلی به مصاحبه با پیشکسوتان اختصاص یافت. در اجرای این روند متوجه شدیم که با توجه به تعداد زیاد پیشکسوتان و محدودیت‌های انتخاب و معرفی آن‌ها در هر سال و همچنین موانعی که کهولت سن برای تعدادی از این عزیزان ایجاد کرده که بعضاً مانع از دسترسی به این عزیزان یا یادآوری جزئیات گذشته می‌شد، هیئت مدیره انجمن را به فکر واداشت که راه‌کارهای مکملی در این زمینه بیندیشد.

از سوی دیگر ارتباطات و مراودات انجمن با مدیران صنعت آبفا، اساتید و محققین دانشگاهی و صاحبان صنایع، مشاورین و پیمانکاران محترم که سه ضلع و رکن اساسی مرتبط با حوزه آب و فاضلاب هستند نشان داد که هر یک از این اضلاع علی‌رغم توفیقاتی که در رشد و اعتلای صنعت آب و فاضلاب کشور داشته‌اند دارای موانع، محدودیت‌ها و یا خطاهایی نیز در طول زمان بوده‌اند که لزوم مستندسازی این تجربیات، تقویت نقاط قوت

که ضمن آشنایی با زندگی نامه مختصر هر نفر، کلیه موارد مرتبط در طول زندگی او که مرتبط با بحث آب و فاضلاب بوده است مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرارگیرد. در ادامه پس از بیان جزئیات فعالیت‌های انجام شده و دستاوردهای فرد در حوزه آب و فاضلاب، نقاط ضعف و قوت فعالیت‌های او نیز مورد بحث قرارگیرد. هم‌چنین با توجه به تجارب طولانی مدت میهمان برنامه در طول ۳۰ تا ۴۰ سال فعالیت اجرایی خود، مباحث حکمرانی آب نیز مورد تجزیه و تحلیل قرارگیرد و دلایل عدم توفیق لازم در حوزه حکمرانی آب و بحران و چالش‌های شدید ایجاد شده در این زمینه نیز موشکافی شود.

براساس مصوبه هیئت مدیره انجمن مقرر شد برای انتشار فعالیت‌های انجام شده و گرفتن بازخورد مخاطبین، رونمایی از پروژه در پنجمین کنگره علوم و مهندسی آب و فاضلاب ایران در روز سه‌شنبه ۶ آذرماه در دانشگاه اصفهان انجام شود. این مهم توسط این‌جانب در مراسم افتتاحیه کنگره انجام شد و کلیپی نیز در همین رابطه تهیه شد و به نمایش درآمد. در ادامه برای انتشار مصاحبه‌ها سه کانال در یوتیوب، آپارات و تلگرام ایجاد و مقرر شد پس از تدوین فیلم‌ها، هریک از مصاحبه‌های آماده شده در فواصل زمانی مشخص در این سه کانال منتشر شده و در دسترس مخاطبین محترم قرارگیرد. هم‌چنین پس از تدوین مصاحبه‌ها، کتاب جامع تاریخ شفاهی صنعت آب و فاضلاب در فاز دوم این پروژه منتشر خواهد شد.

لینک کانال آپارات:

https://www.aparat.com/OH_iwwa

لینک کانال یوتیوب:

www.youtube.com/@ohiwwa-16d

لینک کانال تلگرام:

<https://t.me/OH-iwwa>

قابل ذکر است که پروژه تعریف شده برای اجرای کامل نیازمند صرف زمان چندین ساله و هم‌چنین تامین مالی مناسب هزینه‌های مرتبط خواهد بود. در همین راستا از کلیه علاقمندان و دست‌اندرکاران صنعت آب و فاضلاب (به‌خصوص شرکت‌های آب و فاضلاب و صاحبان صنایع مرتبط) درخواست می‌شود برای حمایت مالی از پروژه به هر نحو ممکن پیش‌قدم شده و ما را در انجام این مهم یاری کنند.

در پایان بر خود لازم می‌دانم ضمن تشکر از کلیه همراهان این پروژه تا این لحظه، سپاس ویژه خود را از جناب آقای خلیلی‌پیر مدیر محترم اسبق روابط عمومی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور به‌واسطه تلاش‌های بی‌وقفه و دلسوزانه خود در همه مراحل کار ابراز نمایم.

پروژه با انجمن آب و فاضلاب ایران همکاری نمایند. خوشبختانه با حسن نظر، استقبال و پشتیبانی جناب آقای بخشی مدیر محترم روابط عمومی آبفای استان تهران و هم‌چنین موافقت آقای مهندس مصرزاده مدیرعامل محترم شرکت فاضلاب تهران برای تامین مالی فاز اول پروژه و همکاری آقای جابری مدیرمحترم روابط عمومی شرکت فاضلاب تهران، مقدمات لازم برای شروع پروژه فراهم شد.

پس از تهیه مقدمات و ملزومات کار، علاوه بر این که هیئت مدیره محترم انجمن به‌صورت مستمر در جریان امور قرار گرفته و توصیه‌های لازم را انجام می‌داد، در اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ نیز جلسه اتاق فکر با آقای دکتر منوچهری بنیانگذار و اولین مدیرعامل شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور برای کسب نظرات ایشان تشکیل شد. در این جلسه آقای دکتر منوچهری با توجه به اشرافی که در رابطه با شرکت‌های آب و فاضلاب داشتند دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرات خود را برای چگونگی انجام پروژه اعلام نمودند.

سرانجام بعد از حدود ۶ ماه تلاش، روند اجرای پروژه از خرداد ۱۴۰۳ شروع شد. در ابتدا با کارگردان تلویزیونی طرح (آقای مصطفوی) که قبلاً نیز در طرح‌های آب و فاضلاب استان تهران مشارکت داشتند مشورت‌های لازم برای نحوه انجام مصاحبه‌ها و برداشتهای تصویری با سه دوربین در اختیار، انجام شد. در عین این که روند تماس با افراد، جلب موافقت آن‌ها برای حضور در مصاحبه، تعیین وقت مشترک، مطالعه سوابق و تهیه سوالات لازم، زمان زیادی را به خود اختصاص می‌داد، انجام مصاحبه‌ها نیز در جلسات چند ساعته (از ۲ تا ۴ ساعت) برنامه‌ریزی شد. در این روند تاکنون مصاحبه‌های زیر انجام شده است:

- وزرا و سرپرست سابق نیرو: آقایان مهندس بیطرف (۱ جلسه)، مهندس نامجو و مهندس چیت‌چیان (هریک ۲ جلسه)، مهندس محمودی (۶ جلسه)
- مدیر عامل اسبق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور: مهندس شفیعی (۵ جلسه)
- معاونین اسبق شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور: مهندس قانع (۲ جلسه)، مهندس میرمقتدایی (۱ جلسه)
- افراد تاثیرگذار در تدوین قانون تشکیل شرکتهای آب و فاضلاب: مهندس معزالدین و مهندس زرکوب (هریک ۱ جلسه)
- دانشگاهیان: دکتر تجربی (۱ جلسه)

نکته مهمی که لازم است به‌عنوان یکی از ویژگی‌های مصاحبه‌های انجام شده مورد توجه قرارگیرد آن است که سعی شده است هر مصاحبه به صورت فردمحور انجام شود. به این معنی